

Список використаних джерел

1. Комарова Т. С. Детское изобразительное творчество: что под этим следует понимать // Дошкольное воспитание. Москва, 2005. № 2. С. 80-86.
2. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Pippo_2013_4_5.pdf
3. Мухина В. С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения социального опыта. Москва: Педагогика, 2001. 226 с.

Науковий керівник: доктор пед. наук, професор Гнезділова К. М.

Пікульська С. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА І ПЕДАГОГА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Особливої уваги нині набуває проблема професійної співпраці практичного психолога та вчителя початкових класів зумовлена потребою підвищити якість освітнього процесу і забезпечити всебічний розвиток особистості молодшого школяра. Здійснюючи оптимізуючу функцію спільної діяльності усіх учасників освітнього процесу в школі, практичний психолог виступає посередником у системі взаємостосунків між ними. Одне з його головних завдань постає в діагностиці стану цієї системи, виокремленні питань, що належать умовам її функціонування, ухваленні доцільних рішень, побудові стратегій і тактики втілення їх у реальність.

Значущою умовою вдалого вирішення вищевказаних завдань вважається саме оптимальна професійна взаємодія практичного психолога і педагогічного колективу, зокрема, вчителів початкових класів, відзначаючи при цьому складність та неоднозначність її організації в закладах освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування особливостей реалізації професійної взаємодії шкільного психолога і педагога в сучасних умовах освітнього простору.

Питаннями проблеми професійної взаємодії шкільного психолога та вчителя початкових класів займалися Бітянова М. Р., Гільбух Ю. З., Дубровіна І. В., Овчарова Р. В., та ін. Зокрема праці таких науковців як Абрамова Г. С., Вірна Ж. П., Панок В. Г., розкривають зміст, основні форми здійснення професійної діяльності психолога, особливості його взаємодії з педагогічним колективом школи.

Дослідження даного питання неможливе без окреслення такої категорії як «взаємодія», яка є необхідною для формулювання і розкриття всіх умов, ситуацій, факторів, які постають на життєвому шляху людини в ході спільної діяльності, зокрема, професійної. Взаємодія в освітньому процесі – активний двосторонній процес чи «обмін», що припускає рівноправність і одночасне примноження можливостей кожного.

Поняття «професійна взаємодія» має на меті функціональну взаємодію з діловим характером, тим самим відрізняючись від міжособистісної взаємодії. Вона добре впливає на високий рівень досягнення власних цілей кожного та цілей спільної трудової діяльності при значному рівні усвідомленості і позитивному емоційному фоні [1].

Професійна взаємодія включає в себе такі три головні ознаки, які зводяться до того, що:

- напарник (у даному випадку психолог чи вчитель) завжди виступає значимою особистістю для суб'єкта;
- партнерам взаємодії властиве добре взаєморозуміння в питаннях справи;
- основною метою взаємодії вважають продуктивну співпрацю.

Ознайомившись з дослідженнями і особливостями шкільних психологічних служб і сучасною науковою літературою можна стверджувати той факт, що досвід взаємодії педагогів та шкільних психологів існував завжди. Зокрема до таких шкільних психологічних служб варто віднести групи психолого-педагогічної допомоги (Франція) та педагогічні психологи

(Англія). Також варто зауважити, що деякі країни під шкільною психологічною службою розуміють практичну науку, що досліджує шкільні психологічні проблеми та способи їх подолання в педагогічній практиці вчителів [3]. Необхідно згадати й про службу психологічного консультування в Німеччині, що є складовою освітньої системи та виховного процесу в цілому. Дана психологічна служба покликана взаємними силами усіх учасників освітнього процесу (психологічна служба, педагоги, батьки) допомогти кожному школяреві осмислити власні здібності та інтереси з метою пошуку найбільш сприятливого освітнього курсу та максимального прояву цих можливостей не лише в школі, а й в подальшій трудовій діяльності та житті, зокрема.

Проаналізувавши досвід західних країн світу можна стверджувати, що більшість з них акцентує увагу на підвищенні розвитку психологічного здоров'я, здібностей та пізнавальних інтересів школярів. Зокрема, досвід США надає психолого-педагогічну допомогу не лише юнацтву, а у усім учасникам освітнього процесу (педагогічний персонал, батьки) покликану передусім дбати про дитину. До таких видів психолого-педагогічної роботи необхідно віднести: спеціальні програми навчання педагогічного штату закладу освіти і батьків; консультації та групову взаємодію з педагогічним персоналом і батьками з питань проблем школярів, пов'язаних зі школою, і проблемами персоналу школи.

Вітчизняна психологія не може похизуватися високим рівнем взаємодії з педагогічними працівниками через наявні розбіжності в поглядах, проте вже рухається в потрібному напрямку. Результати дослідження свідчать про те, що існує низка чинників, що створюють труднощі на шляху до ефективної організації спільної діяльності шкільного психолога та вчителя. До основних труднощів варто віднести: низький статус шкільного психолога в освітньому процесі, значну частку психологічних проблем, що виникають, як в учнів, так і у вчителів, недостатнє розуміння психологами і педагогами значимості їх професійної взаємодії задля особистісного розвитку дитини покращення освітнього процесу загалом. Саме це відторгнення та розмите уявлення один про одного і є загрозою в побудові професійних стосунків шкільного психолога та вчителя.

Крім того, чималий вплив несе в собі неспівпадіння поглядів педагога і психолога по відношенню до дітей і як наслідок утруднене досягнення порозуміння, згоди та співробітництва [4].

Проаналізувавши літературу необхідно звернути увагу на те, що окрім питань, що стосуються роботи психологів з дітьми [6], переважна кількість наукових джерел стосується проблеми взаємодії шкільного психолога та вчителів. Науковці дають коментарі стосовно неправомірної гіперболізації можливостей вчителя як психолога. Саме тому неодноразово вчені акцентують увагу не на самостійній діяльності психолога і педагога, а на їх співпраці, створюючи при цьому спеціальні методичні розробки стосовно форм і методів їх взаємної діяльності.

Хоч професійна взаємодія психологів та педагогів ще не зовсім налагоджена у вітчизняній практиці, проте можна виокремити питання, які найбільше непокоять вчителів у педагогічній діяльності, а саме: «Яким чином оптимізувати проведення навчальних занять з учнями?», «За допомогою яких методів розвивати та удосконалювати власні педагогічні навички у роботі з молодшими школярами?», «Як розв'язувати конфліктні ситуації, які виникають під час освітнього процесу (в межах «вчитель – учень» чи «учень – учень»)», «Які існують способи налагодження стосунків зі школярами, їх батьками, шкільним колективом?», «Як допомогти дитині розкрити власні здібності та особистість в цілому?», «Як подолати стреси, які виникають в ході професійної діяльності педагога?», «Які існують шляхи виховання та розвитку обдарованих дітей?» тощо [5].

На думку Фрідмана Л. М. завдання шкільного психолога стоїть перш за все не в популяризації психологічних знань, а у взаємодії з педагогом, у допомозі йому створити освітньо-виховний простір, який сприятиме вільному всебічному (психічному і особистісному) розвитку особистості кожного школяра, враховуючи при цьому його індивідуально-вікові особливості та характер перебігу психічних процесів [7].

Крім того, чимало вчених акцентують увагу не лише на взаємодії шкільного психолога та педагога, а й на розвитку психологічної компетентності вчителя задля кращих умов співпраці.

Співпраця шкільного психолога та вчителя дозволить здійснювати безперервну перевірку та контроль за інтелектуальним, психічним, емоційним, соціальним розвитком дітей, забезпечить вчасне виявлення проблем та негайне їх вирішення за допомогою корекційної роботи з урахуванням індивідуального підходу [2, с. 298].

Отже, спільні зусилля шкільних психологів та вчителів слугують повноцінному особистісному розвитку школярів, їх пізнавальній, інтелектуальній, міжособистісній та творчій сфері, гарантують підвищенню ефективності освітнього процесу та створенню позитивному психологічному клімату. Така тісна взаємодія педагога та психолога забезпечує формування всебічно розвиненої особистості дитини.

Список використаних джерел

1. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу: монографія / Л. К. Велитченко. – Одеса : ПНЦ АПН України, 2005. – 355 с.
2. Дубровина И. В. Практическая психология образования / И. В. Дубровина. – Санкт Петербург : Питер, 4-е издание, 2009. – 592 с.
3. Kagan G., Havemann E. Psychology, an introduction. – New York., 1976. – 195 p.
4. Леви Т. С. Проблема «вхождения» психолога в педагогический коллектив детского сада и школы / Т. С. Леви // Журнал практического психолога. – 1996. – № 2. – С. 3 – 10.
5. Phye H., Reschly D. School Psychology; Perspectives and Issues. – New York., 1979. – 284 p.
6. Практическая психология образования : учеб. пособие. – 4-е изд. / Под ред. И. В. Дубровиной. – Санкт Петербург : Питер, 2004. – 592 с.
7. Фридман Л. М. С кем работать школьному психологу? / Л. М. Фридман // Народное образование. – 1992, сентябрь-октябрь. – С. 27 – 32.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Зобенько Н. А.

Половинка А. В., Чичук А. П.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБИ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Інклюзивна освіта привертає особливу увагу щодо творчого розвитку дітей дошкільного віку засобами образотворчої діяльності в умовах інклюзії. Освіта творчого розвитку є насамперед різноманітною та багатогранною.

Сама інклюзія – постає перед нами як шлях комунікації, коли іде включення не певних категорій людей, а всіх без виключень. Тобто це система навчання дітей які мають особливі освітні проблеми, застосовується у умовах загальноосвітніх закладів. Що мають на меті допомогти дітям відчувати себе такими ж повноцінними, особливими, неповторно – творчими людьми. Інклюзивний освітній простір дає масштаб покращення ланки освіти, залучення всіх до розвитку. Розкриття всіх талантів та особливостей якими може володіти дитина. Допомога в першу чергу дитини у відкритті здібностей та певних нахилів в тій чи іншій діяльності [3].

В наш час саме інклюзивна освіта розвивається недосконало. Дітям з (ООП) необхідний розвиток та отримання якісної освіти. Відповідно в закладах дошкільної освіти потрібно відкривати більше груп інклюзивного типу. Тому, що дітям із порушеннями потрібно більше уваги та допомоги ніж звичайним дітям. Адже це особливі діти які потребують допомоги від дорослого, який буде надавати відповідні послуги. Це сприятиме кращому рівню розвитку освіти.

Адже творча особистість – це певна людська індивідуальність, що може проявлятися у творчому хисті. Прояв здібності є життя маленьких дошкільнят – це їхня взаємодія з соціумом особливо з однолітками та педагогами. Активність дітей є ключем до знаходження скарбу тобто творчої особливості яку ми можемо поміти не озброєним оком та допомогти їй